

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:Enostolpna petlinjska vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnštva 528.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**čiščenje.**

Po naši ožji domovini je zapihala v zadnjem času sveža sapica. Teror, ki ga je svoj čas vzpostavil veliki mojster napredne demagogije, je popolnoma prenehal; ljudje lahko svobodno izražajo svoje mnenje in povsod — v šoli, uradu ter javnih obratih — je opaziti blagodejno vrnitev strpnosti. Belgrajska sprememba je duhove pomirila. Sicer pa je bil že skrajni čas, da se tudi slovenska soba v našem jugoslovanskem »hotelu« — beseda je jutrovskega izvora — prav pošteno prezrači. Po vseh kotih je smrdeła žerjavščina. Uradništvo se je pla- ho stiskalo, da ga ne bi zadela strankar- ska osveta dr. Čekina, v čegar ožem šta- bu se je z največjo krutostjo in brez sku- pulov odločalo o usodi celih rodbin. Ka- zinski gospodi se je godilo kaj prijetno: šefi upravnih oddelkov in prometno-uprav- nih oddelkov so morali predlagati seznam svojih »potčinjenih« in upokojitve, preme- ščenja ter slične šikane so se dale izpeljati na kar najkomodnejši način. V tem oziru je bil Žerjav podoben rajnemu Francu Jo- žefu, ki so mu divjačino privedli skoro pred nos. Tak je bil položaj v Sloveniji in nič drugačen! Dejstvo, da je Žerjav še pred zadnji in zadnji dan bivšega režima žalostnega spomina stikal v Mariboru po možnosti nadaljnjih uradniških persekucij, pove več kot celi folijanti. Pa tudi Žerja- vovo »čeko« je morala zadeti usoda.

Danes je, hvala Bogu, ozračje čisto in uradništvo je zopet utrjeno v veri, da so aramotnemu sistemu dveh uradniških gar- nitur šteti vsi dnevi obstanka. Tisti, ki so slepo drveli za Žerjavom, že uvidevajo, da je bilo skrajno nespametno, eksponirati se za stranko, oziroma kliko, katera živi iz- ključno od narodne nesloge. Mnogim je že žal, da so podpisovali donkihotsko smešne proteste, naperjene proti novemu kurzu, ali umik iz takih pozicij ni ravno časten in tudi ni vreden zavidenja.

Velik del onega uradništva, ki je ver- jelo zagotovilo Žerjavovih emisarjev, češ, »klerikalci«, »federalisti« itd. nikdar n- bodo vladali v tej državi, se je že iztreznil. Ni več pravega navdušenja za stvar, ki je več ali manj privatna zadeva političnih ge- neralov brez armade. Fašizma ni, da bi delal »štimungo«, ker ni denarja. Dokler je dobival tak razgrajč celo do 1500 Din honorarja za svoje »nacionalno« udejstvo- vanje, tako dolgo je bilo vse v redu. »Na- cija« nad vse!...

Z drugimi besedami: mnogih pristašev demokratske stranke se loteva prav sim- ptomatičen maček. Opaziti je neko utrje- nost, ki se izraža — če je govor nanesel na politiko — navadno v apatičnih besedah: »S politiko se ne ukvarjam...«

Vedeli smo, da bo ta preobrat vplival na miselnost »naprednega« življa. Ali ni Žerjavova bankerotna politika najboljši dokaz, da inteligenca takemu voditelju in njegovim agro-merkurskim kapricam sle- diti ne more? Slovenska »napredna« in- teligenca je šla čez drn in strn za voditeljem demokratske moralne kvalifikacije in po- litične nezrelosti, to pa samo radi tega, ker je gledala v njem vrhovnega reprezentan- ta celokupnega sovraštva proti — »kleri- kalizmu«. Sedaj že uvidevajo, da je sovra- štvo, zlasti še proti rodnemu bratu, pre- sneto negativno. Pokora že prihaja. Ker je demokratska inteligenca odklonila pomir- livo taktiko v rešitvi notranjepolitičnega konflikta, zasledujoč zgolj ekstremne sme- ri, ne more najti sedaj prave orientacije. Jasno je, da tistim, ki jih pač loči svetovno naziranje od v ljudstvu najmočnejše zas- drane stranke, v tem slučaju SLS, ne bo preostalo nič drugega kakor (recimo) stran- ka g. Davidovića. V to skupino bi bili že davno spadali, če bi jih bila vodila pamet, a ne strast. Dr. Kukovec je še pravočasno zapustil potapljačo se barko Žerjavovo. Pravijo, da imajo podgane čudovit instinkt. Proces čiščenja v sedanjih slovenski »de- mokraciji« nas zanima, zato ga bomo za- sledovali. V interesu prizadetih pa je, da najdejo svojo orientacijo. Čas hiti, nekda- nji mogotci so definitivno odslovljeni in nade na vrnitev nekdanje ere padajo ka- kor ovenene listje v tej jeseni...

OGRSKI PARLAMENT.Budimpešta, 30. sept. (Izv.) Parla-ment
se sestane 8. oktobra.**Vstop HRSS v vlado.**NASTAS PETROVIČ PRI KRALJU. — IZJAVA DR. MAČKA. — ZAKAJ SE Z VSTO-
POM HRSS V VLADO NE MUDI.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Notranji mini-ster Petrovič je bil zvečer pri kralju od pol 6. do pol 8. Pri odhodu z dvora je iz- javil časnikarjem, da je položaj zelo dob- r in zadovoljiv. Isto je izjavil pri odhodu s konference, ki jo je imel v predsedništvu vlade po svoji avdienci na dvoru, na ka- teri so bili Davidović, Petrovič, Šumenko- vič in Pera Marković.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Danes je pri- spel v Belgrad dr. Maček. Obiskal je mi- nistrskega predsednika Lj. Davidovića in se z njim kratko razgovarjal. Vaš dopisnik je bil pri dr. Mačku, ki mu je v razgovoru izjavil sledeče: »Predvsem sem prišel v Belgrad, da izvršim po raznih resorih stva- ri, ki bi že davno morale biti rešene. Ka- zen tega tudi, ker vidim, da se sprememba v vladi zavlačuje, in da izjavim predsedni- ku, ako obstoja kakršnasikolibodi ovira za naš vstop v vlado, da mi na tem ne vztra- jamo. Kakor prej tudi sedaj stojimo na sta- lišču: če zahteva položaj, da vstopimo v vla- do, bomo vstopili, če pa ne zahteva, pa e bomo.«

»V političnih krogih se govori, da je vprašanje vstopa HRSS v vlado gotova stvar.« »To mi ni znano in smatram, da stvar ni povsem perfektna. Zato ker se ta- ko zavlačuje, smatram, da obstajajo gotove ovire, in prišel sem, da v imenu stranki- nega predsedništva izjavim, da, ako ob- stajajo kake ovire za naš vstop v vlado, da mi na njih ne vstrajamo in da bomo vlado v parlamentu podpirali.« — »Govori- ri se, da bo ukaz o novih ministrih podpi-

san jutri in da bo prisega takej položena.« »Rok mi ni znan.« — »Kaj je bilo na da- našnji seji pri predsedniku Davidoviću?« »Dares ni bilo nobenega pravega sestanka. Bil sem pri predsedniku, toda on je bil tako zaposlen s sprejemanjem čeških go- stov, da sem mogel z njim govoriti le ne- kaj prijateljskih besed. Določili smo se- stanek za jutri predpoldne.« — »Ali no- rete povedati, o čem ste se razgovarjali z Nastasom Petrovičem?« »S Petrovičem sva govorila o nekaterih stvareh, ki se tičejo njegovega področja.«

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Izjava dr. Mačka, da bo HRSS, ako njeni zastopniki ne bi šli v vlado, podpirala vlado, je izzvala med radikali veliko razočaranje, ker uvide- vajo, da so njihove intrige v vsakem slu- čaju brezuspešne in kljub vsej rafinirano- sti nerodne. Po večerjanski avdienci Davido- vića in po današnji Petrovičevi pri kralju, se smatra zakasnitev vstopa HRSS v vla- do kot formalna stvar brez bistvenega po- mena. Misli se, da se je to vprašanje za- tegnilo, ker vstop HRSS v vlado ni navadna politična stvar, ampak vsebuje širše pri- prave v vladi za bodočnost in podrobno raz- mišljanje o vprašanju, kako bi se moglo energično in v vseh podrobnostih vzajemno začeti z reševanjem velikega programa drž- avne koncepcije. Politični krogi smatrajo kot sigurno, da bo vprašanje vstopa HRSS v vlado do konca tega tedna rešeno in da bodo delegati HRSS vstopiti v vlado do 9. oktobra, ko se sestane narodna skupščina.

MINISTER VESENJAK PRI KRALJU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Po avdienci Na- stasa Petrovića je bil pol ure v avdienci minister za agrarno reformo Ivan Vese- njak od tričetrt na 8 do en četrt na 9. Vesenjak se je predstavil kralju kot mini- ster za agrarno reformo. Radi boleznj ni tega mogel prej storiti. Pregledno je poro- čal kralju o reformi agrarnega vprašanja. Kralj je bil zelo dobro razpoložen in je z zadovoljstvom poslušal poročilo. Minister Vesenjak je tudi poročal o mladinskem zborovanju v Mariboru. Kralj je z velikim zadovoljstvom vzel na znanje potek zboro- vanj in se zahvalil za izraz udanosti. Za- nimal se je za potek ministrske bolezni in kakšno je sedaj njegovo stanje.

RADIČ PRIZNAVA MONARHIJO.

Zagreb, 30. sept. (Izv.) Na shodu v Krašicu dne 28. septembra je imel Radič politični govor, v katerem je izjavil, da je z Nastasom Petrovičem govoril o treh stva- reh: 1. Kaj pomeni republikanstvo HRSS. 2. Kaj pomeni kmetska država. 3. Kako bomo prišli do sporazuma. Kar se tiče re- publikanizma in monarhizma je Radič iz- javil: Mi vemo, da moramo misliti tudi na monarhijo; to sem jaz v Londonu in v Moskvi stokrat povedal. Mi priznamo med- narodne meje in sporazum. Tudi monar- hijo priznamo kot znak našega mednarod- nega edinstva. Vendar mi Hrvati potrebu- jemo popolno suvereniteto, ker vidite, kak- šne nepravilnosti so s Srbi.

Radič je govoril tudi o načinu, kako se pride do sporazuma, in je dejal: Tudi kralj je služabnik naroda enako kot mi- nistri, postavljen je, da bo simbol narodne suverenosti. Pot k sporazumu vodi samo skozi parlament.

RAZGOVORI DR. MAČKA.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Podpredsednik HRSS, dr. Maček se je danes v svojem klub- u razgovarjal z narodnima poslancema Ba- činićem in Jagatićem. Nato je obiskal dr. Korošca.

ČRNOGORSKI PRINC PETER V BELGRADU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Črnogorski princ Peter, sin Nikole, ujec našega kralja, je prišel v Belgrad. Nastanil se je v Pa- lace hotelu. Popoldne je bil pri Davido- viću in se z njim razgovarjal kakih 20 minut.

ZANIMANJE ZA CERKVENO VPRAŠANJE.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Delegata sve- tovnega cerkvenega društva Sire Dicken-

son in Ramsay sta prišla iz Sofije v Bel- grad. Prepotovala sta ves Balkan, da se in- formirata radi akcije za zbližanje in paci- fikacijo cerkva. V Belgradu ostaneta nekaj dni.

ZEMLJORADNIKI PRI G. DAVIDOVIĆU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Danes so obi- skali zastopniki zemljoradniškega kluba ministrskega predsednika in mu predložili resolucije, ki so bile sprejete na večerjaj- njem zborovanju. Izročili so mu svoje pri- tožbe in prošnje o raznih vprašanjih.

AMERIŠKI FINANSIER PRI DR. SPAHU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Znani ameri- ški milijonar Petrinović je bil danes pri dr. Spahu in se z njim razgovarjal poldru- go uro. Govorila sta o raznih finančnih vprašanjih. Petrinović je obiskal nato mi- nistrskega predsednika Davidovića.

NEMŠKI POSLANIK PRI G. DAVI- DOVIĆU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Ministrskega predsednika je danes obiskal nemški po- slanik na našem dvoru dr. Olshausen radi nekaterih tekočih vprašanj, ki zanimajo po- samezne nemške podanike.

POVIŠANJE AŽIJA.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Finančni mi- nister dr. Spaho je danes odredil, da se ažijska poveča za 100 odstot. Carinska osno- va se bo povečala za enajstkrat.

ČEŠKI GOSTJE V BELGRADU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Češkoslova- ški gostje, ki so prisostvovali slovesnostim odkritja spomenika v čast ubitim češkoslo- vaškim vojakom v Kragujevcu, so obiskali danes narodno skupščino, kjer jih je spre- jel Lj. Jovanović z zastopniki parlamenta. Iz parlamenta so odšli gostje na dvor v av- dienco. Nato jih je sprejel ministrski pred- sednik Lj. Davidović. Goste je vodil posla- nik češkoslovaške republike g. Šeba.

Vpadl Albancev.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Naša delega- cija v Ženevi je predložila Društvu narodov dokumente, ki se nanašajo na 20 upadov, ki so jih izvršili Albanci na naše ozemlje pred vpadom plemen Kučev in Vasojevi- čev na albansko ozemlje. Pri Vremašu vla- da mir, vendar se opaža, da pripravljajo Albanci zopet vpad na naše ozemlje. Na- ravno je, da se bo z naše strani storilo vse, da se teh napadov ubranimo. Kar se tiče vpada Kučev in Vasojevičev na albanski

meji, so imeli ti napadi popolnoma značaj maščevanja, ki je v teh krajih običajno.

Boji v Albaniji.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Po vesteh iz Podgorice so v Albaniji ostri boji med pri- staši današnje vlade in pristahi Ahmed be- ga na dnevnem redu. Ti boji zavzemajo že tolik obseg, da je bila cesta med Lješem in Tirano pred dvema dnevoma ogrožena in da je vsak trenutek pričakovati, da bo presekana.

Dr. Seipel o ciljih Avstrije.

Dunaj, 30. sept. (Izv.) Danes je govo- ril v Zveznem svetu kancler dr. Seipel o razpravah v Ženevi. Dejal je, da se je po- ročalo, da je dr. Beneš imel nalog sprožiti misel o podonavski federaciji, o vstopu Avstrije v malo antanto in o carinski uniji. Dr. Seipel je izjavil, da se, dokler je bil on v Ženevi, o tem ni ničesar govorilo. Na vsak način ni imel dr. Beneš nobenega na- loga od Avstrije. O vstopu Avstrije v malo antanto ali o osnutju podonavske federa- cije ni nobenega govora. Avstrija si želi postopne odprave gospodarskih omejitev, vsled česar sklepa trgovinske pogodbe z vsemi sosednimi državami, nikakor pa ne vstopi v nobene kombinacije, ki bi imele kakšno ost proti kakšni drugi državi. — Dr. Seipel je govoril tudi o polomu Depo- zitne banke, ki je neprijeten, ne ogroža pa avstrijskega narodnega gospodarstva.

Značilni govori amer. politikov.

Newyork, 30. sept. (Izv.) General Da- wes je izjavil v svojem govoru v Minnesoti, da je Evropa končno le spoznala, da je tista politika, ki jo je vodila Evropa zadnjih pet let, pognala Evropo v gospodarsko prop- ast. To spoznanje je prisililo evropske dr- žave, da so sprejele Dawesov obnovitveni načrt. Brez ameriškega posojila pa se Ev- ropa gospodarsko ne bo popravila in zato zahtevajo interesi Amerike, da Amerika prevzame večji del posojila za Nemčijo.

Newyork, 30. septembra. (Izv.) Gene- ral Pershing, bivši vrhovni poveljnik ame- riških čet v Evropi za časa svetovne voj- ne, je imel na nekem shodu v Denveru (Colorado) govor, ki je vzbudil v celi Ame- riki ogromno senzacijo. General Pershing je govoril o medzavezniških dolgovih. Do- čim je ameriško časopisje doslej dosledno zastopalo načelo, da mora Evropa plačati svoje dolge Ameriki do zadnjega vinar- ja, je izjavil general Pershing v svojem govoru, da so zavezniki držali fronto pol- drugo leto brez ameriških vojakov, in na to okolnost se mora Amerika ozirati in jo primerno vpoštovati tudi pri odmeri in iz- tirjevanju dolgov.

SVETO LETO.

Rim, 30. sept. (Izv.) Ošrednji odbor za proslavo svetega leta v Rimu poroča, da bo pripeljal iz Nemčije vsakih 10 dni po- seben vlak po 1000 romarjev v Rim. Po- sebne skupine romarjev bodo prišle tudi iz Argentine in s Kitajskega.

HERRIOT ZA LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE.

Pariz, 30. sept. (Izv.) V svojem odgo- voru na spomenico kardinalov pravi Her- riot, da nikakor ne verjame, da bi vladna cerkveno-politične uredbe ogrožale notra- nji mir na Francoskem. Vlada ne bo ome- jevala svobode nobene veroizpovedi, ne bo pa trpela, da bi francoski narod priznaval še kakšno avtoriteto nad svojo suverenost- jo. Končno naglašja Herriot, da smatra za najboljšo sredstvo za ohranitev miru doma skrbno ločitev verskih in državnih inte- resov.

RESEN POLOŽAJ V ARABIJI.

London, 30. sept. (Izv.) Po poročilih iz Mekke je položaj v okolici Mekke iako resen.

BOJI NA KITAJSKEM.

London, 30. sept. (Izv.) »Times« po- roča iz Sanghaja, da je divjal v nedeli- hud boj v okolici Sanghaja. Boj je ostal v odločen.

POGORELO GLEDALIŠČE.

Lucerna, 30. sept. (Izv.) M- lišče je včeraj do tal pogore-

ZA ODPRAVO POTNIH LISTOV.

London, 30. sept. (Izv.) Danes se je sešla mednarodna konferenca za prosto trgovino. Zastopane so skoro vse države. — Konferenca se je izrekla za odpravo potnih listov.

OKOLI VSTOPA NEMČIJE V DRUŠTVO NARODOV.

London, 30. sept. (Izv.) Nemški zastopnik je danes izročil Mac Donaldu noto nemške vlade glede vstopa Nemčije v Društvo narodov. Mac Donald ne bo odgovoril na noto takoj, ampak po posvetovanju z zavezniki.

ROMUNSKI OBISK NA DUNAJU.

Dunaj, 30. sept. (Izv.) Romunski ministrski predsednik Bratianu pride v ponedeljek 6. oktobra na Dunaj, da vrne svoječasni obisk kanclerja Seipela v Bukarištu.

PRORAČUN DRUŠTVA NARODOV.

Zeneva, 30. septembra. (Izv.) Finančni referent Društva narodov je danes predložil proračunski komisiji proračun Društva narodov. Stroški za vzdrževanje vseh ustanov, ki so v zvezi z Društvom narodov, znašajo 22 in pol milijona zlatih frankov.

NOVI PREDSEDNIK V MEHIKI.

Newyork, 30. septembra. (Izv.) Mehikanski parlament je izvolil za predsednika mehičanske republike generala Calles-a kot naslednika generala Obregona.

POSOJILO ZA NEMČIJO.

London, 30. septembra. (Izv.) Nemški zastopniki, ki imajo nalogo vse potrebno pripraviti za podpis mednarodnega posojila za Nemčijo, so prišli v London in so se že začeli pogajati z zastopniki trdkih Morgan in Lamuront.

ELEKTRIČNA ŽELEZNICA NA TIROL-SKEM.

Inomost, 30. sept. (Izv.) Včeraj je prvič stekel D-vlak št. 207 iz Inomosta do St. Antona z električnim obratom.

GRÜNBERGER O OPOZICIJI AVSTRIJSKIH PODANIKOV V JUGOSLAVIJI.

Dunaj, 30. sept. (Izv.) Velikonemški klub je interpeliral ministra za zunanje zadeve dr. Grünbergerja glede izganjanja avstrijskih uradnikov in delavcev iz Jugoslavije. Minister je pojasnjeval zadevo s tekočimi pogajani med Avstrijo in Jugoslavijo v zadevi opcij in izjavil, da bo v stvari storil vse primerne in potrebne korake, ki bi mogli vesti do ugodne rešitve tega vprašanja.

Vlada in opozicija v Angliji.

Angleški ministrski predsednik Mac Donald je izredno delaven in energičen človek, ali doba njegovega ministrovanja je bila doslej tako preobložena, kakor se to še ni pripetilo nobenemu njegovih prednikov. Važna vprašanja so se pod njegovo vlado vrstila in Mac Donald je tako vesten, da vodi tudi ureditev takih stvari, ki bi jih lahko prepustil do končne odločitve svojim sodelavcem.

Njegova največja skrb je ruska pogodba. Nedavno se je še mislilo, da po dosedanjih uspehih vladne politike nikdo v Angliji ne misli na volitve. Vlada se je nahajala v parlamentu ne samo enkrat v manjšini. Toda Mac Donald je znal prav večje odpraviti vsako tako neljubo stvar kot neke vrste minor question in nasprotniki so utihnili. Nekaj časa je zgledalo, kakor da se bo irsko obmejno vprašanje spremenilo v major question. Včeraj 30. sept. je bilo to vprašanje predmet drugega čitanja v spodnji zbornici, in vsa znamenja kažejo, da resnega spopada ne bo.

Nekaj drugega je pogodba z Rusijo. To je major question v najslabšem smislu besede. To je mednarodna pogodba, dovršeno dejstvo, ki ne dopušča nobenega manevra; pa tudi vsak amandement je v tem slučaju izključen. Asquith zahteva v svojem pismu točno določeno višino tolikanj kritikovanega ruskega posojila, istočasno pa natančen spored ruskih protiuslug, to se pravi onih obveznosti druge pogodbe, ki bi jih bo vsebovala pogodba, ki bo šele sledila.

Tu je zgrabila opozicija točko, ki je, z diplomatskega vidika sodeč, najbolj kočljiva. Vlada je prvo pogodbo formulirala bolj v obliki manifestacije. To je prvo zblizanje z veliko vzhodno državo in mu je pripisovati v nekem oziru zgodovinski pomen.

V opozicijskih krogih so pa mnenja, da je treba, preden se odobri to podajanje rok, natančno vedeti, kam tako početje vodi. Z drugimi besedami: Opozicija zahteva k odobritvi prve pogodbe predložitev načrta o drugi, jedva napovedani pogodbi. Tega Mac Donald ne more storiti. Podpisal je pogodbo št. 1. Gre le za sprejetje ali odklonitev. Morda se najde pot, po kateri bi se tegnila opozicija v tem kočljivem vprašanju zadovoljiti.

Pogodbi št. 2 se ne more razpravljati, saj so pa medtem neformalne ugovore potrebne sovjetov oziroma o ga-

rancijah posojila. V tem oziru je vlada baje že marsikaj ugotovila.

Konservativci se v tem času nemoteno pripravljajo. 1. oktobra bodo imeli v Newcastle letno skupščino narodne unionistične zajednice. V propagandističnem oziru so določili zelo učinkujoco razpravno točko: postavitev konservativno mislečih delavcev in delavk za kandidate za spodnjo zbornico, razdelitev dobička med kapital in delo ter pridobivanje velikega števila učiteljev, ki so prešli v Labour Party. Ker je vlada napovedala splošno redukcijo plač, bi utegnili pridobiti konservativci vsaj 10 odstot učitelstva. In liberalci? Se nikdar niso stali vsled nejasnega držanja na tako omajanih tleh, kot danes. Ni izključeno, da se znajdejo med obema mlinskima kamnoma ljudske nevolje.

Iz zunanje politike.

* V. zasedanje Društva narodov se bliža svojem koncu. Prva in tretja komisija, ki imata izdelati razorožitveni in razsodniški načrt, sta delali 27. t. m. celo noč, da svoje delo dovršita. Splošno se glede razsodniškega načrta naglašja, da je zelo važna izjava predsednika 3. komisije, dr. Beneša, da se bodo sankcije proti napadalcu od strani držav članic Društva narodov, izvajale tudi proti onim državam, ki niso v Društvu narodov včlanjene. Ta stvar meri posebno na Rusijo, ki se po Društvu narodov, katerega ne priznava, ne smatra vezano.

* Mac Donald je imel 27. t. m. velik shod v hipodromu v Londonu. Napadel je tako ostro liberalce in konservativce, posebno pa bivšega ministra za zunanje zadeve Churchill. Dejal je, da delavska stranka ni samo dokazala, da zna vladati, nego da tudi zna vladati boljše od drugih. Ko je prišla na vlado, je našla Evropo pod diktaturo in razne države oborožene, da uresničijo svoje egoistične načrte. Danes se je to precej spremenilo. Parlament se skliče v terek, da enkrat dovede do konca irski problem in da odloči, ali sprejme pogodbo z Rusijo ali ne.

Politične vesti.

+ Občinske volitve v Tuhinju. Nedeljske občinske volitve so prinesle SLS novo zmago. Volilo je 135 upravičencev. SLS je dobila 95 glasov, 7 odbornikov, Gospodarska napredna stranka 40 glasov, 2 odbornika.

+ »Ministrske turneje.« Ko je prišel nedavno avstrijski zvezni minister za narodno obrambo »klerikale« Vaugoin inspicirat graško posadko, se ni v celi Avstriji našel njemu nasproten list, ki bi bil imenoval to potovanje »prehod na račun države«. Tako je povsod v kulturnem svetu. Poincare se je vozil na nedeljska odkritja spomenikov, kjer je imel politične govore, in nihče ni pisal ali govoril o kakih »turnejah«. Tudi Herriot in Mac Donald se vozila med ljudstvo, da se poinformirata o njegovih težnjah. Francoski minister za obnovo je bil še nedavno v Alzaško-Lotaringiji. In nikdo ne piše o »turnejah«. Ta specialiteta je zrasla izključno na kompostu (tam nekje na Miklošičevi cesti). Seveda, takrat, ko so se vozili dr. Cekin, Priback, pop Janjič in slične ekselencije na strankarske prireditve, takrat je bil vsak pravi sprehod »vredržavniškega« pomena. Le tekmuje v demagogiji, vas bo ljudstvo poprej spoznalo, v kolikor se maloštevilnim zaslepljencem še niso odprle oči!

Beleške.

Dvojna mera. Ljubljanski in zagrebški reptil propadajoče policajdemokracije se zgražata nad okrožnico nadškofa dr. Bauerja, ki poziva vernike, naj zbirajo o priliki proslave 1000 letnice hrvatskega kraljevstva za nabavo krasnega keliha z napisom: »Hrvatski narod Svetemu Očetu Piju XI., Jezusovemu namestniku na zemlji — povodom 1000 letnice njegovega kraljevstva«. To, kar počenjajo jutrovc s svetinjami slovenskega in v tem slučaju hrvatskega naroda, presega vse meje. Za kulturno ali humanitarno institucijo naj bi se rajši zbirali darovi? Kdo je v tem oziru več žrtvoval? Katoliški škof dr. Jos. Juraj Strossmayer je ustanovil univerzo, katoliški redovniki in redovnice pa nebroj bolnic, hiralnic in zavetišč. Vse to se oskrbuje. Ali hočete še več? In končno bo ostal Sv. Oče v Rimu vedno in za vse čase verski poglavar Slovencev in Hrvatov; ali mu torej iz prostovoljnih darov ne smejo pokloniti spominskega darila? Če hočejo Hrvati pokloniti papežu iz prostovoljnih prispevkov omenjeno darilo, je to njihova stvar, ki je niti najbolj nekulturn brezkonfesionalen ne bi upal kritikovati. Taka kritika je pridržana le gospodi, ki se vsake kvatre — zlasti ob ponedeljkih — zavzame za čistost verskega udejstvovanja! »Jutro« bi bilo bolj pošteno, če bi dejalo, da demokratov ne jezi v toliki meri napovedano darilo — zlasti kelih — pač pa napis, v katerem se poudarja hrvatska narodna individualnost.

Narodno edinstvo. Agencija mednarodne družbe za spalne vozove v Belgradu je sporočila v Ljubljano, da naj se ji dopisuje v srbohrvatskem ali francoskem jeziku, slovensko pa da ne razume. Povejte, ljudje božji, kdo zasluži klobuto, ali tisti, ki kriči o narodnem edinstvu ali tisti, ki zahteva v naši državi francosčino mesto slovenščine ali pa oba?

Macafizelj v »Jutru«: V zvezi delovnega ljudstva mrgoli samih fajmoštrov.

Macafizelj privatno: V naši zvezi je vse sivo, par macafizeljev celo hrbet obrača.

F. T.

Kriza strokovnega šolstva.

Pred kratkim je napisal v »Slovenec« g. ing. Novak dolg in svareč članek o našem strokovnem šolstvu, ki drvi v propad, dasi je še tako mlado. Bil je že skrajni čas, da se je našel človek, ki se je upal saj malo posvetiti v to naše žalostno poglavje. Ker podaja g. ing. Novak neko splošno sliko o našem celokupnem strokovnem šolstvu, sem si stavil za nalogo seznaniti javnost s stanjem zlasti našega trgovskega šolstva in to predvsem Trgovske akademije v Ljubljani.

Do pred kratkim nismo imeli v Sloveniji razen par privatnih trgovskih tečajev nobenega javnega strokovnega zavoda, ki bi se lotil praktičnejše vzgoje mladine v baš ravno pri nas toli važnem in za življenje potrebnem narodno gospodarskem duhu. Z razpadom Avstrije nam je napolnila politična svoboda in baje tudi gospodarska. Nemški valpet se je z malimi izjemami umaknil in utihnil, toda le politično, gospodarsko pa nas je zaslužjeval še naprej, kako tudi ne, saj mu stavlil skoro nikdo nobenih ovir. Že 6 let živimo v svoji lastni državi pa se še dan za dnem slišajo po časopisih svarila narodnozavednih ljudi o anacionalnem, drugojezičnem in surovem uradovanju baje jugoslovanskih in nacionaliziranih podjetij. Mirno se vprašajmo, kdo sedi še danes na vodilnih mestih naših trgovskih in industrijskih podjetij? Če ni to Nemec — tujec je gotovo, pa naj si bo potem Peter ali Pavel, to dejstvo ostane zmajir pega na našem gospodarskem, ki daje najžalostnejše izpričevalo naši trgovski in industrijski inteligenci.

Imeli smo in imamo še danes ljudi, ki so to še pravočasno spoznali in prišli do zaključka, da je treba vzgajati predvsem tudi našo mladino v strokovnem duhu. Zrno je padlo na rodovitna tla, začele so se tudi pri nas ustanavljati trgovske šole, prišli smo celo tako daleč, da smo dobili v Ljubljano trgovsko akademijo. S srečnim očesom smo gledali v bodočnost, mislili smo, da bo ta moderna in edina institucija v Sloveniji res odgovarjala svojemu namenu, a že danes se vidi, kako kruto smo se varali. Čez noč so se pojavili gotovi faktorji, ki so začeli neusmiljeno rovariti proti vsemu, kar diši po strokovnem šolstvu. Premalo brige in skoraj nobene odločnosti s strani naših trgovcev in industrijalcev, ki so bili s tem neposredno sami napadeni, je pripomoglo do današnjega žalostnega stanja na naši Trgovski akademiji, ki je pač vse drugo samo strokovna šola menda ne več. Vajeni smo, da si pod imenom »Trgovska akademija« predstavljamo nekaj od meščanske šole popolnoma različenega, ni pa v resnici in po nazorih naših »prosvetiteljev« nobene razlike med njima. Danes vlada na tem zavodu, ne po krivdi ravnateljstva, neka čudna metoda, ki popolnoma vidno zanemarja strokovno stran učnega načrta in daje prednost le popolnoma z drugimi srednjimi šolami enakim in za življenje absolutno nepotrebnim predmetom. Da se to prav lahko dogaja, omogočuje dejstvo, da so razen treh izjem vse učiteljske moči brez vsake specialne strokovne izobrazbe, izposojene iz raznih drugih šol. Iz vsega tega sledi, da se potem pošiljajo v svet absolventi, ki pod nobenim pogojem ne morejo odgovorjati svoji nalogi, ker obvladajo vse drugo, le strokovnih za trgovca življensko potrebnih stvari ne. Sramotno in skoraj nezasišno je dejstvo, da Trgovska akademija še danes nima niti enega stroja za pisanje in potem pač ni čuda, če se pojavljajo gotovi elementi, ki skušajo vse to izrabljati v svojo korist. — 7 —

Takih in sličnih stvari bi bilo še za celo poglavje, nastane torej perečo vprašanje, kdo je vsemu temu kriv. Predvsem naše splošne razmere itd., neposredno krivdo pa brezdvomno nosi tukajšnji oddelek min. za trgovino in industrijo, kojemu je ta zavod podrejen, nima pa zanj nobenega umevanja,

ker se ukvarja z njim gospod, ki nima niti o slovenščini, kaj šele o našem strokovnem šolstvu nobenega pojma. Največ krivde pa, kot že rečeno, imajo naši trgovski krogi, ki jim je akademija deveta briga.

Dopisi.

Iz Kamnika. Dopisniku »Jutra« podpisani svetujem, naj vendar ne vstopi v službo tam, kjer zapovedujem jaz. Tistim, ki so že v službi, pa svetujem, naj si vendar pomagajo s tem, da si poiščejo drugo službo ter bo, upam, s tem vsestransko vstreženo. Kaj misli o meni »kamniško ljudstvo«, bo že dopisnik vedel, jaz le toliko vem, da bo zame v vseh ozirih tedaj najslabše, kadar me bo »Jutro« pohvalilo. — Franc Borec.

Radomlje. V nedeljo 28. sept. smo imeli ponovne občinske volitve, pri katerih so naši zavedni volivci naredili konec oziroma zadnji verz, katerega je napredni poet pozabil priobčiti v »Domovinu«. SLS je izšla sijajno iz volivnega boja. Dobila je 69 glasov, 5 odbornikov (pri sedanjih volitvah napredovala za 1 odbornika), dočim sta dobili obe nasprotni listi le 28 glasov, 2 odbornika. JDS je nazadovala za 19 glasov. Demokratski gospodi bo težko preboleti poraz, posebno pa g. Doktorju, ki je trobil, da ima celo Radomlje za seboj! Sicer pa to še ni najhujše, to šele pride. Morda se bomo pogovorili tudi glede snemanja in namakanja polken. Priporočamo se še za en ugovor, ker s tem pribavite še ostala dva mandata, ki jih imate. Na svidenje pri oddaji! Čast vam volivci in iskrena hvala!

Braslovče. Tukajšnja podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva priredi v dneh od 12. do 14. oktobra t. l. v šoli sadni ogled za biljni okoliš. Ta ogled ima namen pokazati, kaj imamo in katere vrste se naj posebno razmnožujejo. Na dan otvoritve razstave bodo strokovnjaki predavali s sadjarstvom, zadnji dan se bo licitiralo razstavljeni sadje v prid podružnice. Vsi zavedni sadjarji — zlasti udje sadjarske podružnice, se vlijudno vabijo, da ta ogled bogato založijo s primernimi vrstami, ter prav marljivo posejajo razstavo. Kdor ima izredno lepe poljske in vrtni pridelke ter cvetlice — naj iste tudi razstavi. Sadjarji, od vas je odvisno, da bo ta poučni ogled imel popoln uspeh — zato naj nobeden zaveden in napreden sadjar ne izostane!

Črnc pri Brežicah. Dopisnika, ki me v »Kmetijskem listu« štev. 41 z dne 21. t. m. brez vsakega povoda obrekuje, pozivljam, da naj pride s svojim imenom na dan, da morem ž njim sodniško obračunati. — M. G.

Belakrajina. Da se smisel za planinstvo oživi in poglobi, se je osnovala za Belokrajino podružnica Slov. plan. društva, ki ima poleg drugih neštetihih nalog tudi to, da zgradi na Mirni gori planinsko kočo. Tozadevno stavišče in del materiala je že kupljen ter se s delom prične še to jesen. Občni zbor podružnice pa se vrši v soboto 10. okt. ob 17 v hotelu Lakner v Črnomlju. Da se planinci in drugi ljubitelji božje narave čim bolj zainteresirajo za belokrajansko planinstvo, zlasti za Mirno goro, izda šolski upravitelj na Planini pod Mirno goro, g. Zagažen Ivan knjižico, ki bo vsebovala poleg lokalnih znamenitosti tudi opis cele Belokrajine in več drugih sestavkov. V knjižgi se more inserirati ter se tozadevni inserati zbirajo te dni po Ljubljani in drugod.

Guštanj. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Guštanju priredi 18. in 19. oktobra (na Lukeževo) sadjarsko in vrtnarsko razstavo. Na razstavi bodo sledeči oddelki: sadje (žlahtno in moštovno), zelenjad, škodljivci, orodje, sadne konzerve.

»Boj alkoholu.« Kmetovalci-sadjarji, udeležite se razstave s svojim sadjem, da pokažemo, kakšno sadje rodi Mežiška dolina in da se bodo sadni trgovci tudi za nas bolj zanimali. Razstavne predmete je oddati najpozneje 16. oktobra v šoli.

Vojnik. Otvoritev sadnega ogleda s posebnim oddelkom za čebelarstvo bo v nedeljo, dne 5. oktobra ob 8. uri v posejilnični dvorani s poučnim predavanjem o sadjarstvu. Sklep v torek, dne 7. oktobra z razdelitvijo nagrad in s licitacijo razstavljenega sadja. K obilnemu obisku vabi posebno kupce podružnični odbor sadjarskega in vrtnarskega društva.

Roparski napad pri Kačji vasi.

Roparja sta vzela inž. Hoffmannu 22000 lir.

Iz Planine pri Rakeku nam poročajo. Minulo nedeljo se je kakor ponavadi peljal iz Postojne v Planino oziroma v Kačjo vas, ki je sedaj pod Italijo, inženir kneza Windisch Graetza, Hoffmann. Hotel je v gozdnem uradu izplačati delavce in voznike. Bilo je ob devetih uri dopoldne. V družbi Hoffmanna je bil laški občinski komisar občine Kačja vas, Hoffmannov šofer in dva otroka. Ko avtomobil pridrvi do takozvane Kološevke, zapazi šofer, da leži čez državno cesto velika železna tračnica, ki je popolnoma zavrta vožnja. Šofer izstopi, v tem trenutku pa planeta dva lopova iz grmovja, seveda maskirana, ter zahteva v laškem jeziku denar. Šofer začne odpirati denarnico, enako inženir Hoffmann in občinski komisar, roparja pa nastavi samokres proti Hoffmannu in zopet vprijeta v laškem jeziku,

Gospodarstvo.

Dr. F. Jerina:

Živinske bolezni.

Iz razprave »Pomen veterinarstva za narodno gospodarstvo«.

Se bolj kakor pri ljudeh so razširjene epidemične in epizootične bolezni pri živalih. One so v stanju našega živinorejca popolnoma upropasti. Kadar se pojavijo, uničijo vse: živali poginejo ali pa ostanejo slabe, ne opravijo se in so nesposobne za produkcijo svežega in zdravega mesa. Ako pregledamo statistiko izgub živali po epidemijah in epizootijah, pa izračunamo v denarju, pa vidimo, da so upropaščene milijarde narodnega imetja. Tedaj se je seveda najbolj občutila potreba po strokovnjakih, ki naj bi rešili narod od materialnega propadanja. Tudi veterinarska veda se je tedaj v pogledu uničevanja nalezljivih bolezni najbolj razvila. Nalezljivi bolezni se pa šele tedaj stopi s popolnim uspehom na pot, ako je dognan povzročitelj in njegova svojstva. Torej je za uničevanje nalezljivih bolezni najvažnejša bakterijologija. Veterinarska bakterijologija je dandanes že na isti stopnji kakor bakterijologija humane medicine. Tudi Slovenci razpolagamo na tem polju z dvema mladima, ki mnogo obetajo: Dr. Žibert, načelnik serološkega zavoda »Kamen-dinac« v Novem Sadu in dr. Hribar, profesor bakterijologije na veterinarski visoki šoli v Zagrebu.

Prvi način preiskavanja nalezljivih bolezni je obstojal v desinfekciji s karbolno kislino in apnom, kar se je splošno uporabljalo pri vseh nalezljivih boleznih. Ščasoma je pa naraslo število desinfekcijskih sredstev in dosežen je bil napredek v načinu uporabljanja teh sredstev.

Najnovejša in najuspešnejša metode uničevanja nalezljivih bolezni je pa cepljenje in sicer zdravih živali — a tudi pri bolnih živalih se doseže s cepljenjem najboljše rezultate —, ker se jim da na ta način odpornost, napravi se jih imune proti povzročiteljem določene nalezljive bolezni. Slovencem je prav dobro poznano cepljenje prašičev proti svinjski rdečici, kakor tudi uspeh cepljenja, čeprav imajo svinjereji mnogokrat pomisleke proti cepljenju, ker so se večkrat pojavili tudi slabi rezultati. Slabih rezultatov pa v nobenem slučaju ni povzročil princip cepljenja, ampak drugi vzroki: slabo, staro cepivo, prepovršen pregled svinj pred cepljenjem, tako da so cepljene s kulturami tudi svinje, ki imajo v sebi kal bolezni, a se še ni pojavila; a mnogo-krat je vzrok smrti cepljenih svinj neka druga organska ali pa nalezljiva bolezen. Cepljenje proti rdečici štiti svinje samo od rdečice in vsaka cepljena svinja pogine lahko od kakke druge svinjske bolezni. Preprosti svinjerejci se seveda prepričani in tudi takorekoč zahteva, da cepljena svinja ne sme v nobenem slučaju poginiti; in kadar se to dogodi, potem vali vso krivdo na veterinarstvo in postane njegov največji protivnik. Za vsako nalezljivo bolezen obstoja posebno cepivo, ki štiti žival samo od one bolezni, za katero je namenjeno, ker ima iste sestavine (bactile, protistrupe), kakor bolezen sama, samo da je njihovo dejstvo v pogledu povzročitve svojstev bolezni mnogo slabše, a jako v dejstvu tvorjenja protistrupov (antitoksini) proti povzročiteljem določene bolezni.

Poglejmo v kratkem posamezne in samo glavne nalezljive živalske bolezni, v kolikor in na kakšen način se morejo one uničiti in preprečiti njihovo daljnje širjenje.

Smrkavost konja. Povzročitelj je sicer poznan, ravnotako sredstvo za spoznavanje bolezni, ampak zdravljenje bolnih konj kakor tudi preprečevanje pri zdravih konjih s cepivom ni uspelo. Ker je pa bolezen kaj lahko prenosljiva tudi na človeka in tak človek navadno vselej umrje, zato je vsaka manipulacija v cilju zdravljenja smrkavih konj preveč nevarna. Tudi je nevarnost širjenja bolezni na druge konje prevelika, tako da se ne bi izplačalo zdravljenje bolezni. Zato je zakon o zaščiti od živalskih nalezljivih bolezni določil najradikalnejše sredstvo: vsak konj, ki pokaže znake smrkavosti ali se pa dožene na strokovnjaški način, da je smrkav, se mora ubiti in s kožo vred uničiti in vse, kar je bilo s smrkavim konjem v dotiki, najstrožje desinficirati, ozir. uničiti, a druge konje, ki so prišli s smrkavim v dotiko, določen čas nadzorovati in pregledovati in z umetnimi sredstvi dognati, ali so se našli smrkavosti ali ne. Preprosti konjerejci seveda ne more razumeti smisla takega postopanja in v nekoliko je zato tudi opravičen. Ker ne pozna nevarnosti in pa svojstev smrkavosti, največkrat tudi ni kriv, da so se njegovi konji našli smrkavosti. Pride izvrševalec zakona in ubije njegove konje, a država mu škodo ne povrne. Preprost človek vidi samo to, kar izgubi, a ne uvidi koristi, ki jo ima splošnost radi njegove izgube, ne uvidi koristi, ki jo ima on sam, ker je na ta način pobegnil veliki nevarnosti za svoje lastno življenje. Zato konjerejci take konje skrivajo pred veterinarji in na ta način stalno širijo najnevarnejšo bolezen za ljudi in za konje. Naj vzamem za primer moje službeno mesto, okrajno glavarstvo Novi Bečej. V celem poglavarstvu je okroglo 15.000 konj. Smrkavost je strašno razširjena in mislim, da

je to poglavarstvo središče smrkavosti v celi naši državi. Tega leta je bilo ubitih 110 konj, ki so pri sekciji vsi pokazali, da so smrkavi. Konjerejci se vedno ustrašijo, kadar pridem v njihova dvorišča, ker se bojijo, da pregledam njihove konje in jih spoznam za smrkave. A da bi država plačala konjereju škodo, ki jo radi izgube svojih konj pretrpi, ne bi bilo nobenega strahu, vsakdo bi sam prijavil vsak dvomljiv pojav na svojih konjih in na ta način bi se smrkavost lahko izkoreninila. A dokler tega država ne stori, ostane vsaka borba proti smrkavosti samo iluzorična. Čeprav ima za vzgled nekoliko žalostnih slučajev, da so se našli konjereji smrkavosti, čeprav čitajo v časopisih, koliko ljudi umrje od smrkavosti, vse to jim nič ne pomaga: bolezen ostaja tudi dalje in se širi nemoteno. — V Sloveniji nevarnost od smrkavosti ni tako velika iz prostega razloga, ker ni konjereja kvantitativno tako razvita.

* * *

g Znižanje izvozne carine na vino. Banaški vinogradniki so se obrnili do trgovskega ministra s prošnjo, da se zniža izvozna carina na vino. Le tako da bi mogli konkurirati na tujih tržiščih z drugimi državami, v katerih so znižali izvozne carine na vino. Razen tega v inozemstvu podpirajo konzulati in zbornice svoje državljane, med tem ko je naš produkt prepuščen sam sebi.

g Obnova sladkornega kartela. Zopet se vrše pogajanja med tvornicami sladkorja za obnovo kartela. Vse tvornice razen dveh (v Osijeku in v Belem Manastiru) so pripravljene stopiti v kartel. S tem bi se zopet dvignila cena sladkorja in prenehala bi medsebojna konkurenca, radi katere imajo tvornice že sedaj znatne izgube.

g Železniški carinski posredniki. Generalno ravnanje carin, generalno ravnanje državnih železnic in prometno ministrstvo so pripravljeno ukiniti poslovanje železniških carinskih posredovalcev in jih zamenjati s službenim carinjenjem po železnici sami. Te dni se bo vršila v Belgradu konferenca pristojnih ministrstev, ki bo rešila to vprašanje.

g Trgovinska pogajanja z Avstrijo — prekinjena? Kakor javljajo »Novosti«, so pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Avstrijo, prekinjena, in da se bodo nadaljevala šele takrat, ko bo izdelana nova carinska tarifa.

g Vodne sile v Avstriji. Znano je, da so alpske avstrijske pokrajine silno bogate na vodnih silah. Iz Dunaja poročajo, da se nahaja sedaj v instalaciji 150.000 konjskih sil v treh velikih hidroelektričnih centralah.

g Znižanje cen premoga v Porurju. Kakor smo že poročali, se je vršilo dne 27. t. m. zborovanje lastnikov premogovnikov v Porurju. Na tem zborovanju so sklenili znižanje cen premoga za 10 odstotkov. To znižanje je veljavno od danes naprej.

g V dobi trgovinskih pogajanj. Iz inozemskih listov posnemamo, da se pripravlja trgovinska pogodba med Anglijo in Nemčijo, potem med Francijo in Nemčijo ter med Belgijo in Nemčijo. Z 10. januarjem prihodnjega leta namreč Nemčija ne bo več vezana po versajski pogodbi in bo lahko sklepala nove trgovinske pogodbe. »Vorwärts« pravi, da pomeni 10. januar 1925 za Nemčijo začetek gospodarske svobode.

g Produkcija bombaža v Uniji. Službena cenitev ugotavlja letošnjo produkcijo bombaža v Zedinjenih državah na približno 13 milijonov bal. Radi te, v primeri z lanskim letom visoke cenitve, cene bombaža nazadujejo in so padle v teku enega meseca v Newyorku od 30 na 23 centov za funt (0.453 kg).

g Svinjski sejm v Mariboru. Na svinjski sejm dne 26. okt. 1924 se je pripeljalo 272 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov star, komad Din 200 do 225, mladi prašiči 7—9 tednov Din 250 do 300, 3—4 mesece 350—550, 5—7 mesecev Din 700—750, 8—10 mesecev 875—950, 1 leto Din 1225—1375, 1 kg žive teže 12.25—18.75, 1 kg mrtve teže 23.75—27.50, 1 koza 112.50.

g Uspeh selma v Nižjem Novgorodu. Večjih kupčij (nad 1000 rubljev) je bilo na letošnjem sejmu v Nižjem Novgorodu za 63 milijonov zlatih rubljev.

Borze.

30. septembra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.1550—3.1850 (3.1490—3.1790), London 321.50—324.50 (321.40—324.40), Newyork 71.80—72.80 (71.80—72.30), Praga 2.1550—2.1850 (2.1525—2.1825), Dunaj 0.1014 do 0.1084 (0.0095—0.10295), Curih 13.87—13.97 (13.75 do 13.85), efekt dol. 70.75—71.75 (70.50—71.50). Curih. Belgrad 7.26% (7.30). Budimpešta 0.0068 (0.0068), Berlin 1.25 (1.245), Italija 22.85% (22.9875), London 23.32% (23.405), Newyork 523% (524.40), Pariz 27.45 (27.50), Praga 15.60 (15.70), Dunaj 0.0073% (0.0074), Sofija 3.82% (3.775).

Dunaj. Devize: Belgrad 976—980, Kodan 12040—12280, London 316000—317000, Milan 3104—3116, Newyork 70935—71185, Pariz 3722—3738, Varšava 13600—137000. — Valute: dolarji 70460—78.860, angleški funt 314200 do 315800, francoski frank 3685—3715, lira 3085

do 3105, dinar 972—978, češkoslovaška krona 2107—2108.

Praga. Devize: lira 148.5, Zagreb 47.—, Pariz 179, London 151.80, Newyork 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska posojilnica d. d., Celje 210, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225—240, Merkantilna banka, Kočevje 123—130, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915—918, Slavenska banka d. d., Zagreb 100 (ponudba), Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana 140—150, Združene papirnice, Vevče 123 (ponudba), 4% zadolžnica Kranjske deželne banke 90 (ponudba), Vojna odškodnina 112—117.50.

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 110—111, Hrv. sveopća kreditna banka, Zagreb 113—118, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 55—57, Jugoslavenska banka, Zagreb 106—108, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915—917, Slavenska banka, Zagreb 94, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220 do 235, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 98—100, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Zagreb 865—870, Narodna šumska industrija, Zagreb 84, Gutman 856—875, Slavonija 72—74, Združene papirnice, Vevče 125, 7% drž. inv. posojilo 63, Vojna odškodnina 114—115.

Dunaj. Efekti: Alpine 323.500, Greinitz 138.000, Kranjska industrijska družba 725.000, Trboveljska družba 386.500, Hrvatska eskomptna banka 105.000, Jugoslavenska banka 100.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 58.500, Avstrijske tvornice za dušik 175.000, Slavex 200.000, Slavonija 67.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske I, II., 20, 25 mm, fco meja 700; drogovci, 4—8 m, od 10—24 cm, fco nakladalna postaja 215; štakete, 140 m, na drobnem koncu 2½—4 cm, fco nakladalna postaja, tek meter 0.50; hrastovi frisi, 5, 6, 7, 8, fco meja, 2 vag. 1500—1510, (zaklj. 1500); oglje Ia, vilano, fco meja 114; drva, suha, bukova, 1 m dolž., fco nakladalna postaja 26.50; jesenovi suhi plohi, 20—100 mm, fco Domžale 1400. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 370; pšenica bačka, fco bačka postaja 360; koruza bačka, fco bačka postaja 280; oves bački, fco bačka postaja 260; oves bački, fco Ljubljana 335; suhe gobe, srednje, fco Ljubljana 60; konopla mandžur, b/n, fco Ljubljana 880; repica divja, fco slavonska postaja 255; krompir uzančni, fco nakladalna postaja 120. — Stročnice, sadje: Fižol ribičan, orig., fco Ljubljana 450; fižol prepeličar, orig., fco Ljubljana 350. — Mast, slanina, sir: Ia garant. banat. čista svinjska mast, za kg fco magazin Ljubljana 35; Ia soljena samo hrbtna slanina, za kg fco magazin Ljubljana 34; Ia prekajena slanina, fco magazin Ljubljana 36.

Castiglioni.

Dunaj, 29. septembra 1924

Ves Dunaj ima zopet svojo senzacijo. Vse, posebno pa finančni svet stoji pod vtisom vesti o Castiglioniju, ki je vzbujal s svojim velikim luksuzom in z vratolomnimi finančnimi operacijami senzacijo, je uvedla dunajska policija preiskavo, ker sumi, da je skrivalec na polomu Depozitne banke. S tem je najbrže Castiglioni svojo vlogo v Avstriji doigral. Z njim izgine tipičen predstavnik povojne špekulacije.

Castiglioni, rodom Italijan je bil pred vojno ravnatelj tovarne za gumi. Že med vojno pa je prišla njegova doba. Vendar datira njegov dvig iz povojnih inflacijskih let. Iz ogromnih dobičkov pri špekulaciji s padajočo avstrijsko krono in pozneje z nemško marko si je kupil krasno palačo na Schwarzenberg-trgu in začel kupovati delnice avstrijskih industrijskih podjetij. Organiziral je velik koncern lesne industrije »Forestac«, potem dobil v svoje roke večino delnic treh največjih avstrijskih tvornic za avtomobile (Daimler, Fiat, Puch). Nato se je vgnezdil v »Alpine Montangesellschaft« največjem železarskem podjetju stare Avstrije. Postal je predsednik Depozitne banke na Dunaju, po kateri je izvajal svoje finančne transakcije. Imenovali so ga »avstrijskega Stinnesa«. Bil je v ozkih zvezah s Hugo Stinnesom, s katerim sta skupno delala kupčije.

Castiglioni si je ustanovil lasten korespondenčni urad za informiranje predvsem v njegovi službi stoječega novinarstva. Pod njegovim vplivom so stali znani dunajski časopisi kakor Neues Wiener Journal, die Stunde, die Börse itd.

Njegov konkurent je bil Sigmund Bosel, ki je imel večino pri Union banki.

Največ je pripomogla k padcu Castiglionija njegova ponesrečena špekulacija s francoskim frankom. Tudi Bosel je utrpel velike izgube pri francoskem franku. Sicer je v njegovi službi stoječe časopisje trdilo, da Castiglioni ni imel nobenih izgub, vendar je bilo to samo naročeno pisanje, da se prikrije izguba.

Da si zopet pomaga na noge, je sklenil sporazum z milansko Banco commerciale, ki mu je dala za izplačilo njegovih obveznosti kredit 125 milijonov lir. Za to pa je

moral banki odstopiti v zastavo svoje nepremično premoženje na Dunaju in svoje efekte in udeležbe pri raznih industrijskih podjetjih. V kontrolo je nastanila pri njem ta milanska banka svojega zaupnika.

Najnovejše vesti vedo povedati, da jo je Castiglioni popihal v Italijo in da se mudi najbrže v Trstu.

Preiskava proti njemu bo razčistila položaj in čiščenje avstrijskega gospodarstva bo napredovalo.

Prosveta.

pr Koncert pianista Borovskega obsegu sledeče zanimive točke: 1. Bach-Busoni: Fuga iz Tocate, C-dur, Bach: Angleška suita v g-molu, Bach-Busoni: Dve koralni predigri za orgle, 2. Schuman: Sinfonične etude, 3. Bach: »Whirligig«, Poulenc: Promenade, 4. Medtner: Pripovedka op. 14, Prokofjev: 5 Visions fugitives Sarcasme Skrijabin: Pesem op. 32, Stravinski: Ruski karneval. — Vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni ter prosimo p. n. občinstvo, da v obilnem številu poseti ta koncert.

Narodno gledališče.

DRAMA:

Začetek točno ob 8 zvečer.

1. oktobra sredo Cyrano de Bergerac. Izven.
3. oktobra petek Moč teme. Red B.
5. oktobra nedelja Cyrano de Bergerac. Izven
6. oktobra ponedeljek Paglavka. Red C.

OPERA:

Začetek ob pol 8 zvečer.

2. oktobra četrtek Carjeva nevesta. Red A.
4. oktobra sobota Majska noč. Izven.
5. oktobra nedelja Cavalleria rusticana in V vodnjaku. Izven.
7. oktobra torek Majska noč. Red D.

Danes zvečer se vrši v dramskem gledališču premijera Rostanove heroične komedije Cyrano de Bergerac. V tej komediji nastopi celotni naš dramski ansambel precejšen del članstva celo v dveh vlogah. V glavnih vlogah nastopijo ga. Šaričeva, ga. Medvidova in gna. Rakarjeva, gg. Putjata, Levar, Skrbinec, Kralj, Drenovec in Lipah. Delo je zrežiral g. Putjata. V četrtek dne 2. t. m. pa se poje kot prvi abonma predstava za red A opera Carjeva nevesta v isti zasedbi kot do sedaj, le vlogo Ljubaše poje ga. Thierry-Kavčnikova.

Ljudski oder v Ljubljani

otvori v nedeljo dne 5. oktobra ob pol osmih zvečer svojo letošnjo sezono. Kot otvoritvena predstava se vprizori Schiller-jeva drama »Razbojniki«. Predprodaja vstopnic od četrta naprej vsak dan od 5.—7. ure zvečer v pisarni Ljudskega odra.

Dijaški vestnik.

TOVARIŠEM ABITURIENTOM!

Vsi t. t. abiturienti dobijo v Akademskem domu na Miklošičevi cesti št. 5 vsa pojasnila o vpisu na univerzo, o studiju (o skupinah predmetov na posameznih fakultetah i. dr.), o stipendijah, o menzi, o stanovanjih (v Akademskem domu), o vpisu v katoliška akademsko društva, o njih ciljih in delu, in o vseh vprašanjih, ki so važna za visokošolca-novince. — Akademsko zveza.

Naznanila.

Stolna prosveta in krščanska šola za stolno župnijo imata danes v sredo zvečer sejo v Jugoslavenski tiskarni, in sicer prosveta ob 8., šola pa ob pol 8. Prosimo točne udeležbe.

Slov. kat. akad. starešinstvo ima v petek 3. t. m. ob 8 zvečer v Akad. domu sestanek. Ker sta na vrsti dva važna referata, prosi vse člane, da se udeležijo — predsednik.

Darovi.

Općinski odbor pri D. M. v Polju je naklonil za ponesrečence v polhovgrajskem pogorju znesek 2000 Din.

Poizvedovanja.

Izgubljena je bila v četrtek 25. 9. dopoldne zlata verižica z obeskom na poti Prule, Breg, Kongresni trg, Šelenburgova, Dunajska do Gospodarske ceste. Oddati je proti dobri nagradi v trgovini s čevlji, Kongresni trg 9 (Filharmonija), ker je drag spomin.

Izgubila je neka ženska od Putricha, Stari trg, do Leskovec pri sv. Jakobu vsoto Din 110.50. Pošteni najditelj se naproša, da vrne na upravo lista.

Krojna šola v Ljubljani

Židovska ulica 5.

Otvoritev jesenskega tečaja za pouk svetovnoznane sistema »MINISTER« s 15. oktobrom t. l. Vpis v tečaj s 1. oktobrom. Ugodna prilika za meščanske rodbe in pouk v krojenju in šivanju.

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
R. Z. Z. O. Z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani, **Mestni trg 6**, telef. 9.
Vloge na hranil, knjiž. in tek. račun obrestuje
najugodnejše
ter jih **izplačuje** takoj brez odpovedi.
Večje vloge z odpovednim rokom
obrestuje po dogovoru.
Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago
poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem de-
narja nikakih stroškov.

Nabava drv.

Ker prva in druga licitacija za nabavo drv ni uspela,
se bo vršila 10. oktobra t. l. ob predpisanem času t. j.
predpoldne pri tukajšnjem poveljstvu skenitev direktne
pogodbe za dobavo drv za kurjavo za potrebe orožništva
v ljubljanskem garnizonu v količini m³ v vrednosti do
50.000 Din ali tudi v manjših količinah bodisi od enega
ali več ponudnikov.

O pogojih se zainteresirani lahko dnevno najpozneje do
9. oktobra t. l. med uradnimi urami pri tukajšnjem po-
veljstvu, Bleiweisova cesta 3, pritičije, desno, informirajo.

KOMANDA 8. ŽANDARMERIJSKEGA POLKA
E. Br. 4620 od 28. septembra 1924.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni
zavržen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem
času in v takem časopisu, ki ga na deželi
največ bere. Vsa tozadevna zanesljiva pojas-
nila Vam da uprava »Slovenca«, ki Vam s tem
prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

Tužnim srcem naznanjamo, da je danes preminula
naša dobra mati, teta in tašča, gospa

Amalija Kotlušek, roj. Kump

Pogreb drage pokojnice se vrši v četrtek 2. oktobra
ob 14. uri iz hiše žalosti, Sredina 12.

Ljubljana, dne 30. septembra 1924.

ŽALUJOČI OSTALI.

Modni salon M. Sedej Strnad

Prešernova ul. palača Mestne hranilnice

priporoča zadnje novosti dunajskih in pariških klobukov

Žalni klobuki vedno v zalogi

Najnižje cene!

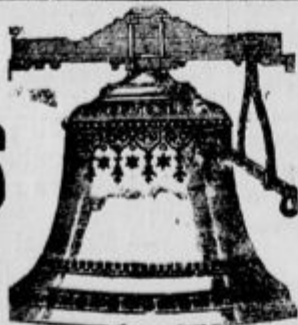
Solidno blago!

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za
črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljša bronaste zvo-
nove, po kakovosti nadkriljujejo
one iz predvojnega doba, čisti har-
monični glasovi, 4 tedenski do-
bovni rok, večletno jamstvo. —
Odlikovana tvrdka z
zlato kolajno. Cene
najnižje v Jugoslaviji

„SLOVENEČ“

Dobro je vsikdar
naložen denar, ki
ga inserent izda

Za oglase

najbolj

je za vsakega trgovca in
obrtnika najbolj primeren
list za uspešno reklamo.
v tem med na-
šim ljudstvom
po deželi naj-
bolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v
majhni obliki (najmanjši
prostor za enkrat samo 5D)
zagotovi oglaševalcu gotov
uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti,
ali pa misli kaj kupiti, je
„Slovenec“ za insercijo
ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

PERJE

kemično čiščeno, za pernice
in blazine, kg Din 60.—
Belo gosje perje, skubljeno,
kg Din 200.—, prima beli
puh, kg Din 400.—, razpo-
šilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica
št. 18. Lastna tvornica perja

PRIMARIJ

Dr. JEŠE

ordinira začasno
od 1. do 3. pop.

Kdor pride v Maribor,

naj ne zamudi obiskati moje
trgovino z najboljšo emajli-
rano - pločevinasto POSODO,
kakor tudi porcelanasto in ste-
kleno robo. — Cene zelo ugod-
ne — prepičajte se!

A. VICEL — Maribor,
Glavni trg št. 5.

Trboveljski
drva
koks
anglički premog
slezjske briketi

dobavlja ILIRIJA tu
Kralja Petra trg 8. Tel. 220

Plašilo tudi na obroke.

Risalna orodja za šole,
Velika izbira, Ild, Zmerne cene.

Fr. P. Zajec

optik, Ljubljana, Stari trg 9.

Klobuke

čevlje, čepice, srajce,
zimske majice, rokavice,
nogavice, kravate, de-
žnike, dežne plašče i. dr.
modno blago kupite
najceneje pri

„Amerikancu“

Ljubljana, Stari trg 10
Kupujem polhove kože
kakor tudi zajrje, lisice
in druge divjačine.

Ledenica

zidana ali ameriška, da
led v resnici drži, Vam na-
pravi načrte ter isto izvršuje
specialna tvrdka

Franc Pust

tes. mojster, Ljubljana,
kakor tudi ostrejša do 40 m
v svetlobi brez podpor. —
Zahtevajte načrte! 4869

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično
snaženje in vsakovrstno bar-
vanje **ANTON BOC**
Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1
Glince-Vrta 46.

Franc Erjavec

„pri zlati lopati“
trgovina z železnino
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
(prej Hammerschmidt)

priporoča svojo bogato za-
logo ravnopravne selesnine
ter tudi prvovrstni dalma-
tinski „Portland cement“ po
niski ceni.

P. n.

šivilje gospodinjic

opozarjamo, da so zopet do-
speli najboljši šivalni stroji
in kolesa

„GRITZNER“

V VSEH OPREMAH

za rodbinsko in obrtno
rabo. Istotam vseh vrst
čevljarski stroji „Adler“
kakor: cilindri, levoročni
in krojaški.

Pouk v vezanju ter
krpanju perila in
nogavic (šitovanje) brez-
plačno edino le pri

Jos. Petelin, Ljubljana
bilan Prešernovega spomeni-
ka ob vodi. Popravila sprejemamo.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga
obračate pozornost
na veletrgovino manufakturnega blaga
VILIM PICK

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26,
središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.
kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah
in vrlo solidni postrežbi.
NA DEBELO! **NA DEBELO!**

Pozor!

Hotelirji, restavracije, gostilne!

Imam večje količine najfinejših hrvatskih
vin letnika 1922 in 1923 od Pleševice, Sv.
Ane in Vivodine po zelo zmerni ceni. —
Cenjena vprašanja na

Peter Barić, Karlovac

vletrgovec vina

Povečavanje slik

Po vsaki poslani fotografiji v najmo-
dernejši in umetniški izpeljavi.

Izvršitev slik v tušu, sepiji, koloritu,
akvarelu in olju.

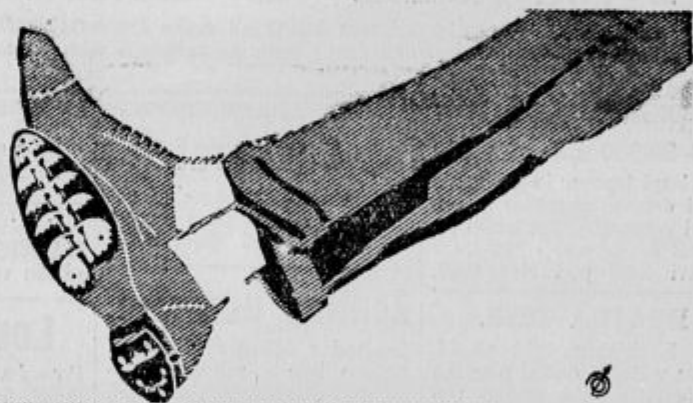
V vsaki zaželeni veličini.

Izvršitev dopisnih kart v bakrotisku
in bromsilbru (originalne fotografije).
Zahtevajte cenike in obračajte
se na jedini zavod v državi.

Umjetničko nakladni zavod

Jos. Čaklović, Zagreb

Meduličeva ulica 12.

Palma kaučuk pete in podplati

omogoč jo elastični, tihi hod,
štedijo Vaše noge in Vašo obu-
tev ter so tipežne, širše nego usnje.

Inserirajte v „Slovenču“

Velika izbira najnovejših modelov
in klobukov iz klobučine (Filiz)

u modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednici

Ljubljana, Pod Trančo št. 2.

Predelavanje in prazobliskovanje damskih klobukov
Točna postrežba! **Priznane solidne cene!**